

ŚRODKI PRZYMUSU

Uzupełnij tabelę: ZATRZYMANIE

Rodzaj			
Podmiot uprawniony			
Przesłanka			
Termin			
Skutki procesowe			

Uzupełnij tabelę: TYMCZASOWE ARESZTOWANIE

	Organ stosujący i przedłużający	Przesłanki sto- sowania	Termin	Przepis	Organ od- woław.
Postęp. przygo- towawcze					
Postęp. jurysdykcyjne (I inst.)					
Postęp. jurysdykcyjne (II inst.)					

KAZUSY

1. Funkcjonariusz Policji pełniący dyżur w Komendzie Policji w S. odebrał telefon, w którym nieznany mu rozmówca poinformował go o tym, że mieszkaniec S. Dariusz J. zajmuje się handlem narkotykami dostarczając je do kilku dyskotek w tej miejscowości. W związku z tym grupa policjantów natychmiast udała się do miejsca, w którym pracował Dariusz J. i dokonała jego zatrzymania. Następnie funkcjonariusze ci dokonali przeszukania tego miejsca oraz samochodu należącego do zatrzymanego, lecz nie znaleźli tam żadnych narkotyków. Wówczas funkcjonariusze udali się do miejsca zamieszkania Dariusza J., po przeszukaniu którego znaleźli tam narkotyki różnego rodzaju, m. in. amfetaminę i haszysz, w łącznej ilości ponad 500 gram. Następnego dnia Sąd Rejonowy w S. zastosował wobec Dariusza J. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy. Tego samego dnia Dariusz J. złożył zażalenie na zatrzymanie, w którym podnosił, iż został zatrzymany wbrew prawu.

Proszę rozstrzygnąć powyższe zażalenie i ocenić, czy zatrzymanie było zasadne i legalne.

2. W nocy 1 stycznia 2009 r. ok. godz. 3.15 w Gdyni Jan W. wyjmował radioodbiornik z samochodu stojącego na parkingu przed budynkiem, w którym mieszkał. Uwagę patrolujących tę okolicę policjantów zwrócił fakt, iż w tym samochodzie jedna z szyb była rozbita, dlatego też uznali, iż mają do czynienia ze złodziejem i dokonali zatrzymania Jana W. Po sprawdzeniu okoliczności zdarzenia i danych osobowych zatrzymanego okazało się, iż rzekomo okradany przez Jana W. samochód okazał się być samochodem należącym do jego sąsiada, który przebywał wówczas poza granicami kraju, a szyba została rozbita w następstwie usiłowania włamania do samochodu przez nieznaną osobę. Jan W. jedynie zaś przepłoszył złodziei i chciał zabezpieczyć samochód przed dalszymi stratami. W związku z tym Jan W. został tego samego dnia po południu zwolniony. Po odzyskaniu wolności Jan. W. złożył w dniu 8 stycznia 2009 r. w Sądzie Rejonowym w Gdyni zażalenie na zatrzymanie. W odpowiedzi na zażalenie prokurator podniósł, iż zażalenie zostało wniesione po terminie i do niewłaściwego organu, gdyż należało je wnieść do Policji, która następnie powinna przekazać je do sądu, a co więcej – zdaniem prokuratora – zażalenie jest bezprzedmiotowe, gdyż Jan W. już został zwolniony.

Jaki organ jest właściwy do rozpoznania zażalenia na zatrzymanie i do jakiego organu należy je wnieść? Jaki jest termin do wniesienia zażalenia na zatrzymanie? Czy odzyskanie wolności stoi na przeszkodzie rozpoznaniu zażalenia? Czy zażalenie to ma szansę na uwzględnienie?

3. W dniu 3 stycznia 2009 r. o godz. 23.25 Jan B. został złapany na gorącym uczynku przestępstwa przez Zenona S., kiedy to w środku nocy włamywał się do jego sklepu we wsi H. położonej na południowo-wschodnich krańcach Polski. Jako, że do najbliższego posterunku Policji położonego w miasteczku U. było ponad 30 kilometrów, a z powodu kilkudniowej śnieżycy zerwane były połączenia telefoniczne i zasypane drogi, Zenon S. zamknął Jana B. w piwnicy sklepu i postanowił poczekać do następnego dnia, aby powiadomić Policję o zatrzymaniu złodzieja. Rankiem 4 stycznia 2006 r. Zenon S. udał się swoim samochodem do miasteczka U., ale utknął w zaspach. Dopiero po południu uzyskał pomoc i o godz. 19.00 dotarł na posterunek Policji w U. Tam powiadomił o zatrzymaniu Jana B. funkcjonariusza pełniącego dyżur. Niestety znów rozpoczęła się śnieżycy a Zenon S. wraz z funkcjonariuszami musieli poczekać do rana następnego dnia. Funkcjonariusze Policji wraz z Zenonem S. przybyli do wsi H. 5 stycznia 2009 r. i o godz. 12.45 dokonali zatrzymania Jana B. Po niezbędnych czynnościach przedstawiono Janowi B. zarzut popełnienia przestępstwa, a następnie oddano do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy. Sąd zgodnie z wnioskiem prokuratora zastosował tymczasowe aresztowanie wobec podejrzanego w dniu 8 stycznia 2009 r. o godz. 9.15.

Kiedy w przedmiotowej sprawie upłynął czas w jakim Policja powinna była oddać podejrzanego do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o tymczasowe aresztowanie?

Kiedy powinno najpóźniej nastąpić doręczenie podejrzanemu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, przy założeniu, iż Policja wykorzystwała maksymalnie „swoją” czas zatrzymania?

Kiedy upływa okres tymczasowego aresztowania podejrzanego?

Jaki okres pozbawienia wolności należy w wyroku skazującym zaliczyć Janowi B. na poczet wykonania kary?

4. Sąd Rejonowy w G. zastosował wobec Feliksa R., podejrzanego o popełnienie przestępstwa z art. 279 k.k., środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. W uzasadnieniu postanowienia Sąd podał, iż zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego było konieczne z uwagi na uzasadnioną obawę matactwa, jako że podejrzany przed zatrzymaniem przez Policję usiłował zniszczyć przedmioty, które służyły mu do popełnienia przestępstwa. Powyższy pogląd, w ocenie Sądu wzmacnia fakt, iż oskarżony nie przyznał się do popełnienia przestępstwa, a w toku przesłuchań przez Policję, prokuratora i Sąd kilkakrotnie zmieniał swoje wyjaśnienia, konsekwentnie odmawiając wskazania, gdzie ukrył przedmioty pochodzące z przestępstwa. W związku z tym, zdaniem Sądu, oskarżony w sposób niewątpliwy swym zachowaniem zmierza do utrudniania postępowania karnego, co wyczerpuje podstawę zastosowania tymczasowego aresz-

towania określoną w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Powyższe postanowienie Sądu zaskarżył obrońca podejrzanego, zarzucając mu oczywistą obrazę art. 258 § 1 k.p.k.

Czy w przedmiotowej sprawie zachodziły podstawy zastosowania tymczasowego aresztowania? Czy uzasadnienie postanowienia Sądu zawiera prawidłową argumentację?

5. Sąd Rejonowy w R. postanowieniem z dnia 21 czerwca 2009 r. zastosował wobec Tomasza S., oskarżonego o przestępstwo z art. 280 § 1 KK, środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, z uwagi na to, iż nie stawiał się on na kolejne terminy rozpraw, nie usprawiedliwiając swego niestawiennictwa. Postanowienie to, zaskarżone przez obrońcę oskarżonego, zostało postanowieniem z dnia 10 lipca 2009 r. utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy w G. W dniu 11 lipca 2009 r. obrońca oskarżonego złożył w Sądzie Rejonowym w R. wniosek o zmianę środka zapobiegawczego stosowanego wobec Tomasza S. na poręczenie majątkowe. Sąd postanowieniem z dnia 14 lipca 2009 r. nie uwzględnił powyższego wniosku obrońcy. Wobec tego oskarżony w dniu 20 lipca 2009 r. złożył w Sądzie Rejonowym w R. zażalenie na powyższe postanowienie w przedmiocie wniosku o zmianę środka zapobiegawczego. Prezes Sądu Rejonowego w R. wydał zarządzenie o odmowie przyjęcia tego zażalenia, uznając, że wniesione zostało ono przez osobę nieuprawnioną oraz że jest ono niedopuszczalne z mocy ustawy.

Kto i w jakim czasie może składać wniosek o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego? Jaki organ jest właściwy do rozpoznania wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego? Jak kształtuje się kwestia zaskarżalności postanowienia wydanego w następstwie rozpoznania wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego?

6. Sąd Rejonowy w G. zastosował tymczasowe aresztowanie wobec Feliksa R., podejrzanego o popełnienie przestępstwa z art. 280 § 2 k.k., tylko na okres 1 miesiąca uznając, iż o zasadności i potrzebie dalszego stosowania tego środka zapobiegawczego zadecyduje po przeprowadzeniu dalszych czynności procesowych w sprawie, a przede wszystkim na podstawie zgromadzonego w tym czasie materiału dowodowego. Kilka dni przed upływem czasu stosowania tymczasowego aresztowania, Prokurator Rejonowy w G. zwrócił się do Sądu Rejonowego w G. o przedłużenie czasu trwania tymczasowego aresztowania o kolejne 2 miesiące. Sąd uwzględnił ten wniosek prokuratora. Wówczas podejrzany złożył w Sądzie Rejonowym w G. zażalenie na tą decyzję Sądu. Prezes Sądu na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. odmówił jednak przyjęcia tego zażalenia, argumentując, iż jest ono niedopuszczalne z mocy ustawy. Zdaniem Prezesa Sądu, podejrzany nie zaskarżył pierwszego postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, zaś postanowienie kolejne dotyczy wyłącznie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, a więc jest jedynie częściowym wykorzystaniem prerogatyw tego sądu do stosowania tymczasowego aresztowania,

gdyż ustawa daje temu sądowi możliwość stosowania tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, z czego on skorzystał. Sąd mógł przecież zastosować tymczasowe aresztowanie na okres 3 miesięcy i wówczas podejrzany miałby możliwość zaskarżenia tylko jednego postanowienia w tym przedmiocie, a więc nie ma tu naruszenia praw podejrzanego. W związku z tym podejrzanemu przysługuje wyłącznie zażalenie na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, a już nie na postanowienie o przedłużeniu jego stosowania. Zażalenie będzie służyło podejrzanemu dopiero na postanowienie sądu właściwego do rozpoznania sprawy, który stosuje tymczasowe aresztowanie na okres powyżej 3 miesięcy, zgodnie z art. 263 § 2 k.p.k.

Proszę ocenić kwestię właściwości Sądu Rejonowego w G. do stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania w niniejszej sprawie.

Czy podejrzanemu służy zażalenie na postanowienie sądu o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania?

7. Wobec Jana W. podejrzanego o przestępstwo z art. 280 § 2 k.k., w toku postępowania przygotowawczego stosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania przez okres 8 miesięcy. Po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu środek ten był wobec Jana W. stosowany w dalszym ciągu przez dalsze 8 miesięcy, kiedy to doszło do wydania wyroku skazującego Jana W. na karę 25 lat pozbawienia wolności. Od tego wyroku obrońca Jana W. wniósł apelację. W postępowaniu odwoławczym nadal stosowano wobec oskarżonego tymczasowe aresztowanie przez okres trwania tego etapu procesu tj. 4 miesiące. Po rozpoznaniu apelacji sąd odwoławczy uchylił wyrok sądu I instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

Jaki sąd jest właściwy do przedłużenia okresu stosowania tymczasowego aresztowania na okres trwania postępowania pierwszoinstancyjnego?

8. W stosunku do Leona T. podejrzanego o popełnienie przestępstwa z art. 280 § 2 k.k. Sąd Rejonowy w T. zastosował tymczasowe aresztowanie na okres 2 miesięcy. Po upływie miesiąca od aresztowania w stosunku do Leona T. uprawomocnił się wyrok skazujący go na karę 2 lat pozbawienia wolności za inne przestępstwo. W związku z tym sąd I instancji zarządził wykonanie tej kary. Po 15 miesiącach postępowania przygotowawczego prokurator wniósł do Sądu Okręgowego w G. akt oskarżenia przeciwko Leonowi T. Nadal zachodziła potrzeba odizolowania Leona T. w celu zabezpieczenia prawidłowego toku procesu.

Czy w przedmiotowej sprawie zachodzi potrzeba stosowania tymczasowego aresztowania skoro podejrzany odbywa karę pozbawienia wolności?

Jeżeli tak, to jaki sąd będzie właściwy do stosowania tymczasowego aresztowania w toku postępowania przygotowawczego i jurysdykcyjnego?

9. Sąd Rejonowy w G. zastosował 1 października 2008 r. wobec Jacka S., podejrzanego o popełnienie przestępstwa z art. 280 § 2 k.k., środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 2 miesięcy. Następnie Sąd Okręgowy w G. przedłużał okres tymczasowego aresztowania podejrzanego łącznie na okres dalszych 8 miesięcy. W dniu 15 lipca 2008 r. Prokurator Rejonowy w G. wniósł do Sądu Okręgowego w G. akt oskarżenia przeciwko Jackowi S. Sąd ten postanowił o przedłużeniu tymczasowego aresztowania o dalsze 3 miesiące. W sprawie nie doszło jednak do przeprowadzenia rozprawy, gdyż Sąd na posiedzeniu w dniu 20 września 2008 r. postanowił na podstawie art. 345 § 1 k.p.k. o zwrocie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego, z uwagi na jego istotne braki. Okres tymczasowego aresztowania oskarżonego kończy się w dniu 20 października 2008 r.

Do jakiego sądu (sądów) powinien wystąpić prokurator z wnioskiem o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania wobec Jacka S., zakładając iż ponowne postępowanie przygotowawcze trwać będzie co najmniej 4 miesiące?

10. Do Sądu Apelacyjnego w G. wpłynął wniosek Sądu Okręgowego w K. o przedłużenie tymczasowego aresztowania na okres 6 miesięcy wobec Józefa K. oskarżonego o popełnienie przestępstwa z art. 148 § 2 k.k. W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż postępowanie karne trwa już wprawdzie 3 lata, w tym 1 rok i 7 miesięcy od czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu, jednakże nadal zachodzą okoliczności przemawiające za stosowaniem tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego, w szczególności obawa ucieczki i matactwa, uzasadnione wcześniejszymi takimi działaniami oskarżonego. Jako okoliczności uzasadniające przedłużenie tymczasowego aresztowania ponad okres dwuletni, Sąd Okręgowy wskazał, że zaszła konieczność prowadzenia rozprawy od początku z powodu zmiany składu orzekającego będącej skutkiem długotrwałej choroby jednego z ławników. Sąd nie mógł wcześniej zakończyć sprawy, gdyż zarządzono trwającą 2 miesiące obserwację psychiatryczną oskarżonego, a następnie przez okres 4 miesięcy sąd oczekiwał na sporządzenie opinii przez biegłych psychiatrów. Natomiast z uwagi na obciążenie sędziów orzekających w niniejszej sprawie także innymi skomplikowanymi sprawami, które prowadzą oraz trudnymi warunkami lokalowymi (brak wolnych sal rozpraw), nie jest aktualnie możliwe odbywanie rozpraw częściej niż raz na 1-2 miesiące. Poza tym zbliża się okres wakacyjny i czas urlopów, co dodatkowo spowolni tempo rozpoznawania sprawy. Należy również liczyć się z innymi utrudnieniami w postępowaniu, np. niestawiennictwem świadków, czy też niedoprowadzeniem oskarżonego na rozprawę (co się niekiedy zdarza, gdyż Sąd Okręgowy w K. obsługuje zbyt małą ilość konwojów doprowadzających oskarżonych z aresztów śledczych).

Rozstrzygnij wniosek Sądu Okręgowego w K. i umotywuuj swoje stanowisko.

11. W toku procesu karnego toczącego się przeciwko Janowi R. przez okres 15 miesięcy stosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie. Po rozpoznaniu sprawy sąd wydał wyrok, w którym uznał oskarżonego za winnego zarzucanego mu przestępstwa i skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. W chwili ogłoszenia wyroku wobec Jana R. nadal stosowane było tymczasowe aresztowanie. Prokurator zapowiedział, że od powyższego wyroku wniesie apelację.

Jaką decyzję powinien podjąć sąd I instancji w przedmiocie tymczasowego aresztowania Jana R.?

12. Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2006 r., Sąd Rejonowy w G. zastosował wobec Józefa K. środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego. W lutym 2007 r. prokurator wystąpił do sądu o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania, gdyż jego zdaniem zastosowane wobec podejrzanego poręczenie majątkowe niewystarczająco zabezpiecza przed jego ucieczką. Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 15 lutego 2007 r. nie uwzględnił tego wniosku, jednakże na skutek zażaleń prokuratora Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 10 marca 2007 r. zmienił zaskarżone orzeczenia i zastosował ten środek na okres 3 miesięcy. Podejrzany Józef K. opuścił terytorium RP w dniu 1 marca 2007 r. i jest poszukiwany listem gończym. W dniu 30 marca 2007 r. Sąd Rejonowy w G. działając na wniosek prokuratora orzekł na podstawie art. 268 § 1 k.p.k. z uwagi na ucieczkę podejrzanego przepadek przedmiotu poręczenia złożonego za Józefa K. na rzecz Skarbu Państwa. Na to postanowienie zażalenie złożył obrońca podejrzanego i podniósł zarzut obrazy przepisu art. 269 § 2 k.p.k. przez jego niezastosowanie i niedopuszczalne w świetle tego przepisu orzeczenie przepadku przedmiotu poręczenia majątkowego w sytuacji, gdy poręczenie ustało wskutek zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Jak należy rozstrzygnąć powyższy problem? Czy możliwe jest jednoczesne stosowanie poręczenia majątkowego i tymczasowego aresztowania? Kiedy ustaje poręczenie majątkowe?